

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 43-44 (2007)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 43-44 (2007)

Ευθύμιος Ι. Πεπόνης από τη Βρυσούλα (Ζερμή) Πρεβέζης. Οπληρχηγός εθελοντής. Η προσφορά του στον αγώνα της Ηπείρου και του Έθνους 1912-1913

Χρήστος Ε. Πεπόνης

doi: [10.12681/prch.28847](https://doi.org/10.12681/prch.28847)

Copyright © 2022, Χρήστος Ε. Πεπόνης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πεπόνης Χ. Ε. (2022). Ευθύμιος Ι. Πεπόνης από τη Βρυσούλα (Ζερμή) Πρεβέζης. Οπληρχηγός εθελοντής. Η προσφορά του στον αγώνα της Ηπείρου και του Έθνους 1912-1913. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (43-44), 271-282. <https://doi.org/10.12681/prch.28847>

Χρήστος Ε. ΠΕΠΟΝΗΣ*

*Ευθύμιος Ι. Πεπόνης
από τη Βρυσούλα (Ζερμή) Πρεβέζης.*

*Οπλαρχηγός εθελοντής. Η προσφορά του
στον αγώνα της Ηπείρου και του Έθνους 1912-1913*

Οι επιχειρήσεις που προγραμματίστηκαν κατά των Τούρκων στο τέλος του έτους 1912 για την απελευθέρωση της Ηπείρου ευρίσκουν την Ηπειρο με λίγο αριθμητικό στρατό, επρόκειτο περί δυνάμεως μιας ενισχυμένης Ταξιαρχίας. Οι ανάγκες της επιχειρήσεως αυτής συμπληρώθηκαν με τα εθελοντικά σώματα μεταξύ των οποίων και το «Μικτό Στράτευμα Ηπείρου» υπό την αρχηγίαν του τότε Υπολοχαγού Μηχ/κου Δημητρίου Μπότσαρη. Συγκεκριμένα, ο αρχηγός του Μικτού Στρατεύματος Ηπείρου Μπότσαρης περιγράφει την κατάσταση ως εξής:

... Επτά μεραρχίαι προελάνουν εις Μακεδονία ορμητικώς υπό τον στρατηλάτη διάδοχο Κων/νο. Μία και μόνη αναλαμβάνει τας επιχειρήσεις εις την Ηπειρο υπό τον στρατηγό Κ. Σαπουντζάκη. Έχει ενώπιόν της στρατόν πολύν ισχυρότερο, πολύ καλλύτερον και δη εις πυροβολικόν και έδαφος δυσπρόσιτον και προσφερόμενον άριστα δι' άμυναν. Ενισχύεται διαδοχικώς εκ των ενόντων. Εις το δεξιόν θα δράσουν εθελοντικά σώματα υπό άζ/κούς ως και οι Γαριβαλδινοί. Εις το αριστερόν σχηματίζεται Μικτόν Στράτευμα Ηπείρου, αποτελούμενον από ευζώνους, εθελοντάς που συρρέουν από όλην την Ελλάδα κατά σώματα και από Ηπειρώται της Δυτικής Ηπείρου που υπαναστατούν κατά των Τούρκων.

Την περίοδο εκείνη μετέχει ως εθελοντής οπλαρχηγός μία ιστορική μορφή, ένας αγωνιστής τολμηρός με περιφρόνηση στο θάνατο, ο Ευθύμιος Ιωάννη Πεπόνης (Καπετάν Θύμιος), καταγόμενος από το χωριό Βρυσούλα (πρώην Ζερμή) Πρεβέζης, μεσήλικας τότε.

Είναι δύσκολη η αναφορά σε μια προσωπικότητα που έζησε μια περίοδο μακροχρόνιας τουρκικής σκλαβιάς, που αντιμετώπισε με θάρρος και παλικά-

* Ο Χρήστος Θ. Πεπόνης είναι επίτιμος δικηγόρος.

ριά ήρωα όχι μόνον έναν εχθρό αλλά πολλούς εχθρούς σκληρούς και αδίστακτους απέναντι στην ανθρώπινη ζωή και την περιουσία των απώτερων σκλάβων προγόνων μας. Η δυσκολία είναι τι να πρωτογράψει κανείς, αλλά και διότι υπάρχει μία μεγάλη χρονική απόσταση, μία απόσταση ολοκλήρου αιώνα. Μόνη ελπίδα να γραφεί κάτι για μια τέτοια προσωπικότητα όπως του Ευθυμίου Ιωάννη Πεπόνη (Καπετάν Θύμιου) είναι τα λίγα σκόρπια ιστορικά κείμενα μεταξύ των οποίων αξιόλογη είναι η συγγραφή του Δ. Στεργιόπουλου, *Το μικτόν ηπειρωτικόν στράτευμα κατά την ελευθέρωσιν της Ηπείρου* (έκδοση 1968), και οι ελάχιστες φήμες που διασώζονται.

Περιορίζομαι στη δράση του Καπετάν Θύμιου κατά την περίοδο του 1910-1913 που είχε συμμετοχή ως οπλαρχηγός στο τότε συγκροτηθέν Μικτό Στράτευμα της Ηπείρου υπό την αρχηγία του Δημητρίου Μπότσαρη. Το στράτευμα τούτο δίπλα στον Εθνικό Στρατό την περίοδο εκείνη αγωνίστηκε για την απελευθέρωση της Ηπείρου.

Η αναφορά στην κρατούσα τότε τακτική κατάσταση από την άποψη των κατοχικών στρατών καταδεικνύει το μέγεθος του αγώνα εκείνου και το βαθμό της εθελουσίας.

Η εκστρατεία του Ελληνικού Στρατού για την απελευθέρωση της Ηπείρου, δυτικά του Αράχθου όπως είναι γνωστά τα ιστορικά δεδομένα, αντιμετώπιζε όχι μόνο πολυάριθμο τουρκικό στρατό και οχυρωμένες θέσεις όπως το Μπιζάνι προ των Ιωαννίνων, αλλά παράλληλα έπρεπε να αντιμετωπίσει και τη δράση τουρκαλβανικών συμμοριών που τις ενίσχυαν δυνάμεις της τουρκικής χωροφυλακής και του τουρκικού στρατού.

Ακριβώς αυτό το πρόβλημα, αυτό το φαινόμενο, ήλθαν να αντιμετωπίσουν στα πλαίσια των επιχειρησιακών αυτών σχεδίων τα εθελοντικά σώματα. Τέτοια εθελοντικά σώματα συναντάμε στην επιχείρηση αυτή, στις περιοχές Μετσόβου-Καλαρυτών που αποτελούσαν την δεξιά πλαγιοφυλακή του Ελληνικού Στρατού επιχειρούντος την ελευθέρωση της Ηπείρου και των Ιωαννίνων και προς το δυτικό τομέα της Ηπείρου, δυτικά της αμαξιτής οδού Ιωαννίνων-Πρεβέζης με τομέα δράσεως σε αυτή την περιοχή μέχρι το δυτικό παραλιακό τομέα της Ηπείρου.

Το εθελοντικό τούτο σώμα υπό την αρχηγία τότε του Υπολοχαγού Μηχ/κού Δημητρίου Μπότσαρη εισημοποιήθηκε ως εθελοντική δύναμη με διαταγή του αρχηγού του Στρατού Ηπείρου αντιστράτηγου Κ. Σαπουντζάκη (αρ. διαταγής 1297/15.10.1912). Η διαταγή αυτή έχει ως εξής:

Υπολοχαγόν Δ. Μπότσαρη – Ενταύθα. Αναθέτομεν υμίν την διοίκησιν λόχου σχηματισθέντος προς εκτέλεσιν ειδικής εντολής. Υπό τας διαταγάς σας τίθενται επίσης αι εξ εθελοντών εν τη Δυτική Ηπείρω συγκροτούμεναι φάλαγγες. Γενικώς η υφ' υμάς δύναμις θέλει χρησιμεύσει ως αριστερά πλαγιοφυλακή του στρατού, απαλλάσσουσα αυτόν εκ των ατάκτων

στιφών Αλβανών. Ειδικαί οδηγίαι θέλουσι δοθή υμίν εν καιρώ. Αρτα 15-12-12. Σαπουντζάκης.

Για την ασφάλεια του προελαύνοντος Εθνικού μας στρατού προς Ιωάννινα είχε ενισχυθεί η δυτική πλευρά του, με αμυντική γραμμή η οποία επίσης εξασφάλιζε και την προέλασίν του. Ο αρχηγός του μικτού Ηπειρωτικού στρατεύματος Δ. Μπότσαρης αρχάς Νοεμβρίου 1912 ενίσχυσε σημαντικά τη γραμμή αυτή και άρχισε συνεχιζόμενη από τις εκβολές του Αχέροντα ακολουθούσε τον ρουν του ποταμού μέχρι τα χωριά Γλυκή και Νεμίτσα (Βουβοπόταμος). Από εκεί ακολουθεί τις δυτικές κλιτές του όρους Ζαβρούχου και διά Πόποβου-Πετούσι-Μπουρέλεσα κατήρχετο και στηρίζονταν στα δύο βουνά Μεγάλης και Μικρής Ολύτσικας και των βορειοανατολικών Βαρυάδων και Μελιχόβου (Μελιά) υψωμάτων. Η γραμμή αυτή ως εκ της σπουδαιότητος και της αναγκαιότητος εξασφάλισεως της πορείας του Εθνικού Στρατού προς Μπιζάνι και Ιωάννινα, εδέχετο διαρκώς επιθέσεις και από άτακτα τουρκοαλβανικά σώματα και από τον τακτικό τουρκικό στρατό που τα ενίσχυνε. Προσπαθούσαν να διασπάσουν και να κλονίσουν αυτή τη γραμμή.

Εις την γραμμή αυτή μετέχουν ως κινητά σώματα και μάλιστα εις τον επικίνδυνον και σοβαρό τομέα Κάτω Αχέροντος-Ζαβρούχου τα σώματα Κρητών Παπαγιαννάκη, Σταυρουλάκη, Γαλιανού, Πάσχου, Δαμιανάκη, Μπελέλη-Πικουλάκη, Καραλή. Τα ηπειρωτικά τμήματα Σταμάτη, Παππά, Τζώρτζη, Κούκουλου, *Ευθυμίου Πεπόνη*, Θωμά Γκικόκα, Σταθά, Τριάντη, Μπράτου, Διον. Τζίμα, Ζαλόγγου (ψευδώνυμο), Παπαδιά, Χαρίση Οικονόμου και Κουτούπη κ.α.

Οι Τουρκαλβανοί σε καμία περίπτωση δεν κατόρθωσαν να διασπάσουν αυτή τη γραμμή. Σε μία αναφορά του ο Αρχηγός Δημήτριος Μπότσαρης προς το Αρχηγείο Στρατού (αριθμ. 12/11.10.1912) αναφέρει:

... Εγώ δε ίνα εξασφαλίσω τον στρατόν Πρεβέζης από αιφνιδιασμού εκ μέρους των Τσάμηδων, εις Καναλάκι ησχολήθην εις συστηματοποίησιν της τοπικής αμύνης διαιρέσας τον χώρον εις τομείς και εμπιστευθείς την φύλαξιν του περί την Τσουκνίδας χώρου εις τον Διονύσιον Κούκουλον ή Τζίμα του περί την Μονή Μπούντας εις τον Θωμάν Ζάλογγον του περί το Γιαννούζι (Αχερουσία) εις τον Σωτήριον Στάθαν ή Τζίμα, του περί τους Μουζιακάτες και Κλεισούραν εις τον Δημήτιρον Τριάντην του περί την Νεμίτσαν (Βουβοπόταμο) και περιατες εις τον Πάνο Πεπόνη (ανηψιόν από αδελφόν Ευθ. Πεπόνη) του περί την Γλυκήν και Χόικα εις τον Ευθύμιον Πεπόνη και βοηθόν του Χαρίση Οικονόμου – Συνέδεσα δ' αυτούς εις κοινή δράσιν ...

Οι εθελοντές αυτοί, είναι απόγονοι άλλων εθελοντών που γιγαντώθηκαν κατά την μακρόχρονο τουρκική κατοχή και πριν ακόμη της ανατολής του 1821. Είχε ξυπνήσει η εθνική συνείδηση των Ελλήνων και είχαν αρχίσει οι αγώνες και φούντωναν οι ελπίδες της λευτεριάς. Επιγραμματικά ας μνημονευθούν οι Γριβαίοι, Πούλοι, Μαλαμαίοι, Δράκοι, Σουλιώτες, Κούγκι, Ζάλογγο.

Το χωριό Βρυσούλα (πρώην Ζερμή Πρεβέζης) δεν έμεινε αμέτοχο από τον αγώνα αυτό και πριν και μετά το 1821. Συναντιούνται στην ιστορία επαναστατικά κινήματα που δραστηριοποιήθηκαν αποτελεσματικά μετά το 1878 και μέχρι το 1912-1913.

Το συγκεκριμένο εθελοντικό σώμα αποτελούσαν πατριώτες με φλογερό πατριωτισμό με διάθεση εθελουσίας και με σκοπό την ελευθερία της Ηπείρου. Η δράση αυτών των εθελοντικών σωμάτων κατά των Τούρκων και Αλβανοτσαμηδών είναι μεγάλη. Δεν χωρεί σε λίγες γραμμές.

Ξεκίνησε αυτό το εθελοντικό σώμα με 600 πολεμιστές και κατέληξε το σώμα αυτό να φθάσει τους 3100 πολεμιστές. Αποτελούσε την αριστερά πλαγιοφυλακή του Ελληνικού στρατού, στις επιχειρήσεις 1912-1913 κατά των Τούρκων που είχαν αντικειμενικό σκοπό την κατάληψη και ελευθέρωση των Ιωαννίνων. Πρέπει να αναφερθεί και η συμμετοχή αυτών των εθελοντών στον τομέα τους στη μάχη της Πρέβεζας, στο Γιαννούζι (Αχερουσία) – Καστρί – Γλυκή – Χόικα – Μουσιώττσα – Κιάφα-Κοπάνη – Ζώριτσα (Πεντόλακκος) – Μανωλιάσα – Σπαρτίτσι – Αγίων Θεοδώρων – Θεριακίση – Αχέρωντα – Σκάλα της Τζαβέλαινας – Τζαμαλή Αγά – Βαριάδες – Μελίχοβο (Μελιά) – Καρμπονάρι – Γαρδίκι – Κουκούλι – Μπούντα – Καναλάκι – Αρτσαις – Μουζιακάταις – Τσεκούρι – Ζαβρούχα – Σκάλα Παραμυθιάς.

Δεσπόζει στο εθελοντικό τούτο κίνημα η μορφή του Ευθύμιου Ιωάννη Πεπόνη, οπλαρχηγού από το χωριό Βρυσούλα Πρεβέζης. Ήταν μία σπάνια προσωπικότητα, παράστημα πολεμιστού, με αισθήματα αγάπης και αλληλεγγύης. Φλογερός στο αίσθημα του πατριωτισμού και με σπάνια προσφορά στον τόπο της καταγωγής του και στη πατρίδα. Η φήμη δε της φιλοτιμίας του διασώζεται μέχρι σήμερα.

Την περίοδο εκείνη ηγείτο του αντάρτικου εθελοντικού τμήματος κατά των Τουρκαλβανών και είχε γίνει ο φόβος και ο τρόμος των. Το σώμα του αποτελούσαν συγχωριανοί του και συντοπίτες του από τα χωριά Γκιόναλα (Ρεματιά), Σκιαδά, Γόρανα (Τρίκαστρο) και άλλων γειτονικών χωριών.

Σώζονται τα ονόματα αυτών των εθελοντών από ιδιόγραφη κατάσταση του καπετάν Θύμιου.

Από το χωριό Βρυσούλα ήταν οι Ευθύμιος Πεπόνης (καπετάνιος), Σούλα Πεπόνης, Πάνος Θωμάς, Χρηστάκης Πεπόνης, Δημήτριος Πεπόνης, Κίτσος Χρ. Τσεκούρας, Περικλής Ι. Τσεκούρας, Αλέξανδρος Γ. Γκιόρτος, Γρηγόριος Σπύρος, Γιαννάκης Σωτήρης, Κωνσταντίνος Ευθ. Γκαραγιώτης, Παναγιώτης Θεοδ. Πεπόνης, Θωμάς Βασίλης, Σωτήριος Μήτρου Βαγγέλης, Γεώργιος

Γούσης, Χρήστος Γκαραγιώτης, Νάσος Οικονόμου, Θωμάς Σωτήρης, Απόστολος Ντίνος, Αναγνώστης Σκούρας, Σταύρος Νάστος, Κωνσταντίνος Δ. Πεπόνης, Γεώργιος Μάρκου Πεπόνης, Κωνσταντίνος Οικονόμου, Βαγγέλης Μήτρος, Δημήτριος Χ. Πεπόνης, Τάτσης Ζάπας, Λάμπρος Χήκας, Ιωάννης Α. Σκούρας, Γεώργιος Τσούκης, Αθανάσιος Χρ. Πεπόνης, Βαγγέλης Χήκας, Πάνος Πεπόνης, Μιχαήλ Τσεκούρας, Τέλης Μαντέλος, Αναστάσιος Τσεκούρας, Παππά Φώτης, Μοναχός Γεράσιμος, Κίτσος Γ. Πεπόνης, Γεώργιος Νούλη Πεπόνης, Ιωάννης Χρ. Πεπόνης, Ιωάννης Χαρ. Πεπόνης, Κωνσταντίνος Νούλη Σπυράκος, Ιωάννης Κ. Πεπόνης, Αλέξανδρος Ευθ. Πεπόνης, Απόστολος Χ. Πεπόνης, Πάνος Γεωργ. Νάσης, Νικόλαος Γ. Τσεκούρας, Λιόλης Σπυράκος, Ευάγγελος Θεοδ. Πεπόνης, Κωνσταντίνος Ευθ. Πεπόνης, Μιχαήλ Κ. Πεπόνης και Γιάκος Σ. Πεπόνης.

Από το χωριό Γκιόναλα (Ρεματιά) ήταν οι Ντούλα Κολιός και Γιώργος Μπέκας.

Από το χωριό Σκιαδά ήταν οι Σπύρο Χρήστος, Κώστας Τσόκος, Πήλιος Αποστόλης, Γιάννης Χρήστος, Χρήστος Κώτσης, Αναγνώστης Κώτσης, Θωμά Βαγγέλης, Αντώνιος Τσίπης, Αναστάσιος Λιώλης, Πήλιο Βασίλης, Πάνος Τσίπης, Νικόλαος Γιώργος, Βασίλειος Γιάννος, Σπύρος Τζόκας, Θωμάς Αναγνώστης και Λάμπρο Αναστάσης.

Από το χωριό Τρίκαστρο (Γόρανα) και άλλα γειτονικά χωριά ήταν οι Παππάς Γιώργης, Θωμάς Φώτος, Γιάκο Παππάς, Θανάσης Γιώτης, Λάμπρος Τρίβας, Αναστάσης Φώτος, Λάμπρος Γκλιάτης, Γιώργο Ντούλας, Γρηγόρη Κώστας, Κολιός Αναστάσης, Θεοδωράκης Λάμπρος, Χρήστος Φώτος, Ντούλας, Φώτο Αναστασης, Φώτο Γούσης, Θεοδωρή Τσάβας, Μάρκος Λουφέκης, Βασίλη Νικολάκης, Σωτήριος Βαγγέλης, Νάση Βασίλης, Φώτο Πάνος, Σπύρος Γιώργης, Βαγγέλης Μήτρος, Γεράσιμος Διαμάντης, Κήτσο Μήτρος, Ιωάννης Αναστάσης, Γιώργο Γιάννος, Κίτσο Διαμάντης, Τούση Γιάννος, Θύμιο Αναστασης, Λεωνίδα Νικολάου, Χρήστος Λάμπρος, Ηλίας Βασίλης, Βασίλειος Γούσης, Σωτήρης Κορδάς, Δημήτριος Γούσης, Ανδρέας Αντώνης, Αντώνης Βασίλης, Μήτρο Θανάσης, Γιώργο Βαγγέλης, Βασίλης Καλούσης, Τσίλης Γιώτης, Λιόλη Νάστος, Χαράλαμπος Λουφέκης, Κωνσταντίνος Γούσης.

Δεν έχουν διασωθεί όλοι οι οπλαρχηγοί της περιόδου εκείνης 1912-1913 αλλά από μια αναφορά στο αρχείο του Στρατηγού Δ. Μπότσαρη και της έκδοσης του Κ. Στεργιοπούλου (1965) αναφέρονται οι κατωτέρω, μερικών των οποίων όμως λείπουν τα ονόματα: Βάρθης, Ευάγγελος Γιαλιανός, Γερογιάννης, Θωμάς Γκιόκας, Ιωάννης Δαμιανάκης, Π. Δικαϊάκος, Νικόλαος Δρόσος, Θωμάς Ζάλογγος, Γ. Ζήκος, Καραλής, Γεώργιος Καράς, Γεώργιος Κίτσης ή Φουρτούνας, Βασίλειος Κολοβός, Γρηγόριος Κοσσυφάκης, Κρεμμύδας, Εμμανουήλ Κυπριάδης, Μαλινδρέτος, Κ. Μάνος, Αντώνιος Μάντακας, Μάρκος Μάντακας, Νικόλαος Μπελέλης, Χριστόδουλος Μπράτσος, Ιωάννης Νταφώτης, Κ. Ντόγρας, Χαρίσης Οικονόμου, Μάρκος Παπαγιαννάκης, Αριστ. Πα-

παδιάς, Ιωάννης Παππάς, Παρασκάκης, Ματθαίος Πάσχος, *Ευθύμιος Πεπόνης*, Πάνος Πεπόνης, Πικουλάκης, Στέφος Ράνης, Αριστ. Ρίζος, Στέφος Σούλας, Κωνσταντίνος Σταμάτης, Σταύρος Σταυρουλάκης, Τζαβέλλας, Διονύσιος Τζίμας ή Σταθάς, Κωνσταντίνος Τζώρτζης ή Ζαχαράκης, Δημήτριος Τριάντης, Κ. Τσέγκος, Παναγ. Χαραλαμπόπουλος.

Ένας σταθμός της δράσεως του Ευθυμίου Πεπόνη (Καπετάν Θύμιου) είναι η 22 Οκτωβρίου 1912, όταν από το χωριό Χόικα της Παραμυθιάς 1000 και πλέον Τουρκαλβανοί τσάμηδες επιτέθηκαν τις πρωινές ώρες κατά του τμήματος του Ευθυμίου Πεπόνη που ευρίσκοντο στη Γλυκή. Ευρέθη σε μεγάλο κίνδυνο και σώθηκε από την ενίσχυση του αρχηγού Δημ. Μπότσαρη που έφθασε με τους ευζώνους καθώς επίσης και από τα προστρέξαντα τμήματα Παπαγιάννη Παπαδημήτρη (Ιερέως Παλαιοχωρίου Μπότσαρη και Παπαδιά). Συνέδραμαν επίσης το τμήμα του Ευθ. Πεπόνη και εξοπλισμένοι χωρικοί της περιοχής. Εκεί εφονεύθη και ο αρχηγός των επιτεθεμένων κατά του καπετάν Θύμιου, ο Τουρκαλβανός Τσέλιο Πιτσάρης, στρατηγός της χωρ/κής του Αλή Πασσά. Ήταν ένας από τους Τούρκους αξιωματικούς που στη Μονή Σέλτσου Άρτας επιτέθηκαν κατά των Σουλιωτών κατά του τμήματος Κίτσου και Νότη Μπότσαρη. Εκεί το τμήμα αυτό των Σουλιωτών προτίμησε το θάνατο παρά την αιχμαλωσία.

Στην υπ. αριθμ. 12/1912 αναφορά του ο τότε αρχηγός του Δ. Μπότσαρης μεταξύ των άλλων αναφέρει για τα γεγονότα της 22.10.1912 εις το Αρχηγείο Στρατού Ηπείρου:

... Την πρωίαν σήμερον εκ του χωρίου Γιαννούζι, ηρχίσαμεν πυρ εναντίον των εις Καστρί εχθρών και Γορίτσαν, οίτινες αποσύρθησαν. Μετά μεσημβριάν δε βαδίζοντες προς Γλυκή, ίνα συμμορφούμενοι προς την σήμερον ληφθήσαν εντολήν σας διευθυνθόμεν εις μικρά Ολύτσικαν αντελήφθημεν ότι σφοδρός δεξήγετο αγών περί την Χόικαν μεταξύ των ημετέρων χωρικών οδηγουμένων υπό του Ευθυμίου Πεπόνη μετά πολεμιστών εκ Λακοπούλας και των Αλβανών μεθ' ών ως ρητώς επληροφορήθηθην συνέπρατον περί τους 30 Τούρκοι στρατιώται ...

Την ίδια ημέρα ο οπλαρχηγός Ευθύμιος Πεπόνης λαμβάνει από τον Αρχηγό την υπ. αριθμ. 14/1912 διαταγήν που έχει ως εξής:

Αριθ. 14, 22.10.12

Ευθύμιον Πεπόνην

Εντέλλομαι όπως την εις Γλυκή και Χόικαν διεύθυνσιν του κατά των Τσάμηδων αγώνος διατηρήσετε υμείς μέχρις ού έλθωσιν εξ Άρτης όπλα

και οργανώσετε την εδώ άμυνα, ότε παραδίδων την διεύθυνσιν του αγώνος εις τον Χαρίσην Οικονόμου και άλλον τινά καθ' υμετέραν εκλογήν εκλογήν απέρχεσθε εις την περιφέρειάν σας, οποθεν μου αναφέρετε. Διατάξατε την κατάληψιν της Χόικας χρησιμοποιήσατε τους χωρικούς ως βοηθητικόν προσωπικόν, πάντα δυστροπούντα συλλάβετε και αποστείλατε εις εμέ.

Εκ της δραστηριότητάς σας εξαρτάται κατά πολύ η επιτυχία.

Μπότσαρης

Την ημέρα εκείνη επίσης ο Ευθύμιος Πεπόνης στέλνει επιστολή προς τον αρχηγό Δημ. Μπότσαρη και του γράφει ακριβώς τα εξής:

... Γενναιότατε Υπολοχαγέ Καπετάν Δημητράκη Βότσαρη, Εν πρώτοις εύχομαι την περιλαβήν Πρεβέζης είτε ο Θεός να γίνη τοιαύτη παραλαβή με την Γενναιότητά σας και Τσαμουργιάς και Ιωαννίνων. Εγώ ευρίσκομαι Γλυκή με Χόικα τα οποία ήτο ανάγκη να τα καταλάβω, ήθελα να έλθω προς αντάμωσίν σας αλλά δεν είναι δυνατόν. Οι εχθροί συναθροίζονται εις Τουρκοπάλουκον από το αριστερό μέρος έχω δε και το Γαρδίκι εμπρός μου το οποίο είναι εφοδιασμένο με χιλίους εχθρούς με Μπέιδες Παραμυθιάς κλπ. κλπ. Τώρα είναι να κοπιάσης ο ίδιος τάχιστα πριν χαλασθούμε ημείς.

*Ο αδελφός σου
Ευθύμιος Πεπόνης
1912 τη 22 Οκτωβρίου ώρα 2
που σας γράφω αλλά τούρκα*

Την επομένη, 23 Οκτωβρίου 1912, ο Ευθύμιος Πεπόνης με τους οπλαρχηγούς Σωτήρη Σταθά, Δημήτρη Τριάντο και Κωνσταντίνο Τζάνη στέλνει επιστολή στον αρχηγό Δημήτρη Μπότσαρη που έχει ως εξής:

Εν Γλυκεί τη 23 Οκτωβρίου 1912

*Κύριε Μπότσαρη,
Καθώς αντελήφθης και ο ίδιος διατρέχουμε τον κίνδυνο να πυρποληθώσιν όλα τα χωριά του Φαναρίου παρά των Τσάμηδων σήμεραν το πρωί έφθασεν ενταύθα ο καπετάν Παπαδιάς με εκατόν είκοσι παλληκάργια, επιάσαμε αμέσως ντουφέκι με τους Τσιάμηδες. Είναι ανάγκη αν θέλεις*

να σωθή ο τόπος να διατάξης να μείνη το σώμα αυτό στον τόπον διότι αλλιώς είμεθα όλοι χαμένοι.

Οπλαρχηγός Ευθύμιος Ι. Πεπόνης
 Οπλαρχηγός Σωτήρης Σταθάς
 Καπετάν Δημήτρη Τριάντος
 Οικονόμος Κων/νος Τζάνης

Μία διαταγή του αρχηγού Δημ. Μπότσαρη αναγράφει τα εξής:

Αριθ. 25

Χωρία Ρουσιάτσα, Σκιαδά, Γκιόναλα, Ζερμή, Γόρανα, Κορύτιανη.
 Ενωθήτε όλοι οι σπλοφόροι και σπεύσετε να τεθήτε υπό τας διαταγάς του Καπετάν Παπαδιά, και καπετάν Πεπόνη [Ευθυμίου Πεπόνη] ίνα σωθή η κινδυνεύουσα πατρίδα μας, εγώ είμαι υποχρεωμένος να μείνω εδώ όπου θα συναφθή μάχη, αλλά μόλις δυνηθώ θα σπεύσω εις βοήθειάν σας.

Διέταξα ολόκληρον σώμα ανταρτών να μείνη προς ενίσχυσίν σας, κρατήσατε τας θέσεις σας όπως τεργιάζει σε Σουλιώτες.

24 Οκτωβρίου 1912
 Μπότσαρης

Άλλη επιστολή του Δημ. Μπότσαρη ημερομηνίας 28.10.1912:

Αριθ. 30

Οπλαρχηγόν Τζώρτζην,

Ο λόχος των Ευζώνων ευρίσκεται εις Ζώρισταν 100 δε εκ των ανταρτών εις Βαργιάδες και Λιαχαλάν. Ο Στρατηγός διέταξε να συγκεντρώσω όλας μας τας δυνάμεις εδώ, αλλά λαβών υπόψη μου την μετά την αναχώρησίν μας καταστροφήν εις Γλυκύ, έγραψα εις τον Παπαδιάν να μείνη παρά το Γλυκύ να κρατήση δε και Σε μόνον αν υπάρχει απόλυτος ανάγκη.

Οι Τσάμηδες πρέπει να εκτοπισθούν πέραν του Αχέροντος και του Γλυκύ. Λάβε υπόψη σου ότι έχω απόλυτον ανάγκην της εδώ παρουσίας του σώματός σου διά να ημπορέσω να κτυπήσω τον Τουρκικόν Στρατόν από τα πλάγια.

Κρίνε λοιπόν μόνος σου και αν ιδής ότι οι Τζιμαίοι, ο Ζάλογγος, ο Τριάντης και ο Πεπόνης [Ευθύμιος Πεπόνης] μαζί με ολόκληρον το σώμα του Καπετάν Παπαδιά το οποίον θα αφήση εις το Γλυκύ μπορούν να κρατήσουν τον τόπο, σήκω και έλα ογλίγωρα εις Ζώρισταν πριν τελειώση η μάχη η οποία πέντε ημέρας τώρα γίνεται εις Πέντε Πηγάδια, μόνον

αν ιδής ότι χωρίς εσέ καταστρέφεται ο αγόν και ότι οι άλλοι δεν φθάνουν, μόνον τότε μείνε.

Με τον ταχυδρόμον μου, στείλε μου αμέσως νέα διά την αυτού κατάστασιν και αν δής ότι είναι δυνατόν να φύγης αναχώρησε αμέσως διά να ημπορέσωμε να επιτεθώμεν δυνατά.

Μπότσαρης

Και μία τελευταία επιστολή του αρχηγού Δημ. Μπότσαρη αναφέρεται στον Ευθύμιο Πεπόνη.

*Αριθ. 31
28.10.1912*

Οπλαρχηγόν Παππαδιάν

Έλαβα τας δύο αναφοράς σου και με μεγάλην μου λύπην έμαθα τας δυσσαρέστους ειδήσεις. Στέλλω διαταγή εις τον Καπετάν Τζώρτζη να έλθη να με συναντήση έκτος εάν είναι απαραίτητος η εκεί παρουσία του. Προσπάθησε να συγκεντρώσης και τους υπολοίπους άνδρας σου και προχώρησε ακόμη ώστε να πιάση και πάλιν το Γλυκύ. Με τον ταχυδρόμον μου ο οποίος θα υπάγη να συναντήση τον Καπετάν Τζώρτζην γράψε του και Σύ για να συννεοθείτε. Αμέσως στείλε μου τον Μ. Κυπριάδην και επιστολήν σου για να συννεοηθώ και απ' ευθείας εάν δεν τον χρειάζεσαι. Εις το γράμμα σου γράψε μου ποίοι έδειξαν καλήν διαγωγήν και ποίοι εφοβήθησαν, ως και τι απέγινεν ο Καπετάν Πεπόνης.

Αν ο Τζώρτζης μπορέσει να φύγη βάλε όλα σου τα δυνατά ώστε ο εχθρός να περιορισθεί πέραν του Αχέροντος και του Γλυκύ.

Περιμένω να δείξεις όλη σου την ενέργειαν και τότε θα ημπορέσω και εγώ να επιτεθώ απ' εδώ χωρίς περισπασμούς εκ των νώτων.

Μπότσαρης

Αυτές οι προσωπικότητες σαν του Ευθυμίου Πεπόνη (Καπετάν Θύμιου), Καπετάν Τζώρτζη κ.ά. στα δύσκολα εκείνα χρόνια της σκλαβιάς, κράτησαν τον Ελληνισμόν, τον πατριωτισμόν, την πίστιν προς τη θρησκεία μας.

Και τα κράτησαν όλα αυτά χωρίς να έχουν ιδιαίτερα προσόντα που συναντώνται στη σημερινή εποχή. Δεν πέρασαν από καμιά στρατιωτική σχολή και εκπαίδευση και ό,τι κατάφεραν το οφείλουν στην αγάπη στην πατρίδα, στον πόθο της ελευθερίας και στην εθελουσία. Μοναδικά προσόντα είχαν την ολοκληρωμένη προσωπικότητα, το αίσθημα της εθελουσίας, την παλικάριά, την τιμιότητα και την φιλοπατρία.

Κλείνοντας κανείς μια τέτοια αναφορά σε αυτές τις προσωπικότητες που έλαμψαν στο χώρο των αγώνων για τη θρησκεία και την πατρίδα δεν μπορεί να μην αναλογισθεί και ερωτηθεί στη ψυχή του τι έκανε η πατρίδα γι' αυτούς, πώς τους τίμησαν οι σημερινοί Έλληνες και ποίοι άραγε τους θυμούνται. Δεν πειράζει, αυτοί έπραξαν το καθήκον τους. Και η μνήμη τους από την ιστορία και όσους τους θυμούνται και τους τιμούν θα είναι αιώνια και φωτεινό παράδειγμα για τους Έλληνες και τους επερχομένους.

Αλλά ας μη ξεχασθούν και τα λόγια του αρχηγού αυτών των αγωνιστών του Μικτού Ηπειρωτικού Στρατεύματος, Δ. Μπότσαρη, διά τους αγωνιστάς αυτούς:

... Τους εξετίμησα κατά την ώραν των κινδύνων, των στερήσεων, του εξοπλισμού των, της αγωνίας, των αγώνων της νίκης ...

Τους αξίζει κάθε τιμή και μνήμη.

Μία ιστορική επέτειος

Οι αγωνιστές του ΕΔΕΣ, οι απόγονοι των αγωνιστών αυτών και κοντά τους όλοι οι Έλληνες, γιορτάσαμε και εφέτος την επέτειο της Εθνικής Αντιστάσεως του ΕΔΕΣ. Συγκεκριμένα, την επέτειο της εξόδου στα βουνά για τη συγκρότηση εθνικής ομάδας ανταρτών του αιμηνήστου στρατηγού Ν. Ζέρβα, αρχηγού του ΕΔΕΣ, τη μάχη της Μενίνας, τη μάχη της Κανέτας, τη μάχη του Αρχαγγέλου Πρεβέζης κατά των Γερμανών. Εκεί θυμηθήκαμε πρώτα με μεγάλη συγκίνηση αυτούς που έπεσαν για την πατρίδα. Αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους και το αίμα τους τότε. Θυμηθήκαμε τους ηρωισμούς των αγωνιστών του ΕΔΕΣ, αυτή την ανεπανάληπτη εθελουσία. Θυμηθήκαμε τις περιφρονήσεις των αγωνιστών αλλά και τι έκανε και η πατρίδα γι' αυτούς.

Ανάμεσα σε αυτές τις επετείους πρέπει να θυμηθούμε και μία άλλη σημαντική επέτειο: Τη μάχη του Ρίμινι στην Ιταλία, 8.9.1944 έως 3.10.1944. Πέρα από τη νικηφόρα αυτή μάχη που έδωσε εκεί κατά των Γερμανών η Ελληνική Ταξιαρχία, η «Ταξιαρχία του Ρίμινι» στην οποία ταξιαρχία η Ελλάδα χρωστάει πολλά, κατά το Δεκέμβριο του 1944, που τότε κινδύνευσε και η Ελλάδα, αλλά και οι αγώνες των αγωνιστών μας, των αγωνιστών των εθνικών αντιστάσεων ανά τον Ελλαδικό χώρο. Εκεί στο Ρίμινι έπεσαν ηρωικά μαχόμενοι σαν «αθάνατοι Έλληνες» 18 αξιωματικοί και 154 οπλίτες. Στον τελευταίο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που μας είναι γνωστός, η 3^η Ορεινή Ταξιαρχία μας με συναγωνιστές των δίπλα τους Νεοζηλανδούς στο Ρίμινι έδωσε τη μάχη αυτή. Η Ταξιαρχία μας είχε συγκροτηθεί στη Μ. Ανατολή και ενώ ήταν εγκατεστημένη στην περιοχή του Ρίμινι της Ιταλίας δέχθηκε από τους

Γερμανούς επίθεση. Πέρασε γρήγορα στην αντεπίθεση και ακολούθησε η κατάληψη αυτής της ιταλικής πόλεως. Η μάχη αυτή κράτησε 25 ημέρες. Οι αγωνιστές αυτοί, οι στρατιώτες μας αυτοί τότε σαν άλλοι Σπαρτιάτες πολέμησαν σκληρά εκτός του πατρίου εδάφους και επαναλαμβάνεται η ιστορία μας, η ιστορία των Σπαρτιατών που έπεσαν στις Θερμοπύλες μακριά από την πατρίδα τους. Οι Ιταλοί τους θεωρούν απελευθερωτές της πόλεως. Τίμησαν τους νεκρούς μας με μεγαλοπρεπές κοιμητήριο και η επίσκεψη εκεί προκαλεί συγκίνηση. Φεύγει ένα δάκρυ, αισθάνεται κανείς θαυμασμό και αξίζει και εμείς εδώ να τους θυμούμεθα ανάμεσα στις άλλες εθνικές επετείους.

Ευθύμιος Ι. Πεπόνης